

biblije u Reimsu. (Usp. Linzer Quartalschrift 1911. str. 677.

Dr. M. Beluhan.

Židovsko-kršćanski problem. G. 1900. upravio je Amerikanac George Croly pismo na cijeli niz uglednih Židova sviju strana svijeta, u kojem ih je pitao, što danas drže Židovi o Isusu Nazarejinu. Odgovore na svoje pismo objelodanio je Croly g. 1901. A lani je te odgovore, uz mnoge nove izjave, izdao u njem. prijevodu de le Roi pod naslovom „Neujüdische Stimmen über Jesum Christum“ (Leipzig). Većina Židova drži — ako apstrahiramo od Zionista i talmud-Židova — da je Isus bio veliki učitelj ljubavi spram Boga i čovjeka, izvanredni genij i ideal, pa si ga kao takovog prisvajaju. Tako n. pr. Moritz Lazarus († 1899.) piše „Čvrsto sam uvjeren, da moramo odlučno nastojati, da si stečemo pravo razumijevanje osobe Isusove i odlučno ići za tim, da ga sebi prisvojimo“. Članak o Isusu, koji je napisan u 7. knjizi Jewish-Encyclopedije, pun je počitanja spram osobe Isusove. Iz svijuju izjava proizlazi, da Židovi priznavaju, da je Isus mudrac i učitelj, ali da bi on bio i Mesija i poslanik božji, to naprosto zabacuju. No pod konac 19. a početkom 20. stoljeća bude utemeljen savez pod imenom Eliahabov savez, koji ima zadaću obnoviti onaj odnošaj, koji je u početku kršćanstva opstajao kod krštenih Židova. Taj savez sasna jasno i otvoreno priznaje, da je Isus otkupitelj svijeta, prorok i obećani Mesija. Njegovo poslanje dokazuje taj savez iz starog i novog zavjeta, a sva velika proročanstva proteže na Isusa. O tom, da li je Isus Sin božji, o tom taj savez štiti i ostavlja svakome svoje mnijenje o toj stvari. Riječ Kristovu, kojom kaže, da nije došao razriješiti zakona, jednostrano tumači i drži ju obvezatnom. Ali svaki član tog saveza mora ostati Židov i prema tome ne smije pristupiti k niti jednoj od kršćanskih vjeroispovijesti. To je „židovsko-kršćanski princip, koji će se pomalo“, kako taj savez tvrdi, „razgraniti u religiju čovječanstva i donijeti religijozno indiferentnom vijeku sa strane Izraela sasna nenađanu pomoć“. Te nazore razložio je Eliahab (Bogotražioc) u brošuri „Die hundertjährige Religionskrisis im Ju-

dentume, in ihrer Bedeutung für das jüden-christliche Problem“. (Verlag des Bundes für religiöse Kultur. Berlin, str. 64. Cijena M 1'50).

E. L.

Najnovija pravila za konklave. Papa Pijo X. izdao je nove zakone za izbor pape, kojima se prijašnji donekle mijenjaju. Tim se zakonima točnije uređuje i konklave. Ovamo spada prije svega konstitucija „Vacante Sede apostolica“, izdana istina već 25. XII. 1904., ali široj publici tek godinu dana poznata.

U konklavu dvije su vrsti ljudi: birači i nebirači.

Birači su kardinali. Jedini kardinali imaju pravo birati papu; nitko drugi, pa ni isti ekumenski sabor. Kad bi se desio slučaj, da za vrijeme ekumenskoga sabora umre papa, sabor imađe namah obustaviti sav svoj rad, dok ne bude izabran novi papa i dok taj ne odredi, da sabor nastavi svoj rad. Kardinali stiču pravo birati papu, čim su u konzistoru imenovani, i toga im prava ne otima nikakova cenzura. Jedino oni kardinali, koji su lišeni svoje časti ili koji su se svoje časti uz dozvolu papinu dragovoljno odrekli, gube pravo birati papu; toga im prava više ne može podijeliti niti sav sveti zbor.

Konklave se imađe sastati 10 dana poslije smrti pape. Ovaj se rok ne smije produljiti. Tim je zabranjena praksa produljiti rok na 13 dana, kako je to vladalo prije g. 1878. Dok izbor nije gotov, mogu i moraju i nadošli kardinali ući u konklave. Tko ne bi htio ući u konklave ili tko bi od kardinala ostavio konklave prije obavljena izbora (osim u slučaju bolesti), taj gubi pravo birati. Ostavi li tko konklave radi bolesti, nastavlja se izbor bez njega. Vрати li se, može sudjelovati kod izbora. U konklave su dužni ući svi kardinali, kojim to zdravlje dopušta, inače padaju u ekskomunikaciju latae sententiae.

Svi drugi nebirači, koji prate kardinalne u konklave ili koji im tamo služe, zovu se konklavisti. Svaki kardinal smije sa sobom povesti dva konklavista, a ako je bolestan tri (treći je obično liječnik). Službu konklavista ne smije primiti crkveni prelat ni rogiak kardinalov do 2. koljena. Isto tako ne smije kardinal,